

M. A. M. RENES—BOLDINGH

REISHERINNERINGEN

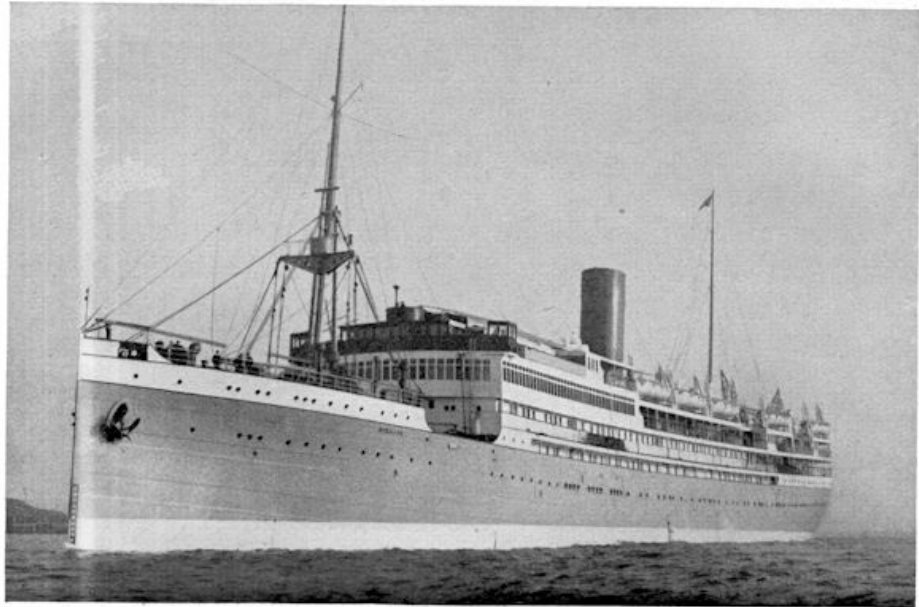
God behoede het oude vaderland; ja, en ook: God behoede den man op de brug.

't Is de eerste nacht op zee; dwars door het duister en over de donkere wateren, vervolgt de „Sibajak” zijn weg als iemand, die een vast doel in 't oog heeft.

Even drie uur, zeggen de wijzers van 't kleine klokje; 't is nog nacht, maar het licht van den vroegen midzommernorgen zal toch welhaast beginnen door te breken.

't Valt niet gemakkelijk den slaap te hervatten, wanneer de gedachten een keer wakker geworden en aan 't zwerven gegaan zijn. Als baldadige losgebroke kinderen zijn zulke gedachten; vóór men er recht op verdacht is, zijn ze weggesprongen, hierheen en daarheen, en zelfs de wegen met „verboden toegang” zijn voor hen niet veilig. Ze spelen stuivertje wisselen en kiekeboe, ze zijn lief en vroolijk, of jagen iemand de angsten om 't hart, maar 't is onmogelijk, ze alle zoo ordelijk bij elkander te krijgen, dat de rust terugkeeren kan. En omdat men ten eenenmale hulpeloos is tegenover dat losgebroke goedje, is 't maar 't beste ze te laten uitrazen, tot ze moe geworden zijn. En onderwijl een oogje in 't zeil houden, dat de sprongen niet àl te krom worden. Zijn ze nu werkelijk zóó ver weg, de bosschen en velden en huizen, die zóóvele jaren bij ons leven behoorden en die we naar menschenberekening in verscheidene jaren niet terug zullen zien? En onze lieven, in die, en in die, en in gindsche plaats, onze lieve oudjes vooral, van wie we zóó noode afscheid namen, kunnen ze slapen in dezen nacht, of houden de emoties der laatste dagen ook hen wakker? Er zijn zoovéél vragen. Op sommige zullen we spoedig het antwoord weten; met een dag of acht, als in Marseille de eerste post uit 't vaderland in ontvangst kan worden genomen. Op andere, de zwaarst-wegende, is 't antwoord slechts bekend aan Hem, bij Wien alle verborgenheden zijn. Daar moet men afwachten; afwachten en gelooven — of, lééren te gelooven.

De „Sibajak” vaart goed. De korte golfslag van de zich tóespitsende

MAIL MOTORSCHIP „SIBAJAK“

REISHERINNERINGEN

Noordzee, of zijn we al in 't Kanaal?, veroorzaakt slechts geringe schommelingen, en de geweldige machinerieën zijn ver genoeg van onze hutten verwijderd, om niet te storen.

Onverwachts worden in de gangen de lichten opgeknipt; kasten worden geopend, een stofzuiger broemt, de inlandsche bedienden, Javanen en Madoereezen, beginnen in salons en corridors hun vroege dagtaak.

En tegelijk vertelt het eerste door-dringende geluid van den misthoorn, dat we ons reeds in de Engelsche wateren bevinden. Wonderlijk, dat geluid van den misthoorn. Altijd en overal is het 'tzelfde, en nooit laat 't ook maar den minsten twijfel omtrent de beteekenis. Altijd dezelfde klank, dof, langgerekt, dóórdringend en onheilspellend, alsof hij alle huivering en verlatenheden der groote zeeën in zich sluit.

De misthoorn en ik zijn oude vrienden, om zoo te zeggen. We hebben al kennis gemaakt op dien dag toen mijn moeder met mij (driejarig meisje toen), op een morgen, die zwaar was van mist, na een kort logeerpartijtje, terugkeerde van Holwerd naar Ameland. In een open roeiboot, omdat de postboot den strijd met 't water niet aandurfde en werkeloos liggen bleef in de haven. Maar wij moesten naar huis; 't achtergelaten kleintje was ziek geworden en aan 't opgewonden smeeken van mijn moeder gaven eindelijk een paar zeelui gehoor. Den ganschen dag hebben we toen gedwaald op de mistige Waddenzee en onophoudelijk loeide de misthoorn boven onze hoofden.

Aardappels schillen door de matrozen

M. A. M. RENES—BOLDINGH

Werkelijk zijn we op 't eiland aangekomen, en was 't doorgestane leed spoedig vergeten. Geen spoor van herinnering aan koude of angst is tenminste in mijn bewustzijn achtergebleven; alleen: de misthoorn, die bleef tegelijk met een schemering van mist-op-zee.

En zoo kan ik nu ook dadelijk het onverwachte geluid thuisbrengen: „zóó, zoo, ben jij het? In lang niets van je gehoord!”

Buiten begint een kleurlooze morgen. De wolken legeren zich bijna vlak rond 't schip, op 't grauwe watervlak. Er is geen zweem van uitzicht. Niets is er dan de „Sibajak”, die zich al waarschuwend een weg baant naar 't onzichtbare doel. Ook met het verder rijzen van den morgen trekt de mist niet op. 't Wordt vijf uur, zes uur, meerdere geluiden worden wakker aan boord. Voetstappen en uitroepen weerklinken boven onze hutten.

Dan opeens, juist als 't eentonig terugkeerend geluid van den misthoorn bijna tot gewoonte zou gaan worden, drie felle, waarschuwend stooten, snel achtereen, als bij plotseling noodzakelijke zelfverdediging. Een schokkend, weerstrevend bewegen, veroorzaakt door sterke vaartvermindering, doet 't heele, groote scheepslijf trillen, en langsij doemt, de seinen even fel beantwoordend, een andere kolos op, uit de grauwe van den mist. Een boot, minstens even geweldig als de onze. Doemt op en glijdt weg achter de zich sluitende mistwolken.

Voorbij is 't gevaar, voor hen en voor ons. In ongelooflijk korten tijd is 't gebeurd. Ik kijk eens naar onze slapende kinderen. Die liggen even rustig als te voren; de oudste op een veel te groot pulmanbed, de kleinste in een babymandje op den grond er naast. Een lachje ligt op de blozende gezichtjes, de handjes rusten op babymanier naast 't hoofdje. Nu eerst besef ik, welk een slaande Engel aan ons voorbij is gegaan. De kinderen — God behoeve ze ook verder, op reis en in 't vreemde land, dat ons tweede vaderland moet worden.

„'t Scheelde niet veel, of die andere had bovenop ons gezeten,” wordt aan 't ontbijt verteld. De kwartiermeester heeft 't gezegd, en dat is onder alle omstandigheden iemand, die 't weten kan. 't Was een buitenlandsche boot en hij had een flink gangetje. Ja, wie de meeste vaart heeft, ramt in zoo'n geval den ander, maar komt er zelf

148

REISHERINNERINGEN

't beste af. 't Is de oude geschiedenis van den strijd om 't bestaan. En toch wil 't mij beter lijken, zooals de Hollandsche consignes zijn: halve kracht, of stilliggen. 't Lijkt veiliger en menschelijker, en meer zóó, dat men op Gods hulp vertrouwen mag.

Tot in de haven van Southampton blijft de mist ons omringen. En ook daar trekt ze nog slechts heel langzaam op voor de kracht der overwinnende zonnestrallen. Dan teekent zich meer en meer de volledige kustlijn van 't mooie Engelsche Zuidland af, we kunnen het komen en gaan der andere schepen gadeslaan en in den middag komt een Hollandsche vlieger met zijn toestel laag cirkelen boven onze boot — een laatste groet van 't vaderland.

ZONDAGMORGEN VOOR DE SPAANSCH KUST. — Zaterdagavond stond het te lezen op 't groote zwarte schoolbord, dat in de hall op een ezel prijkt en waarop alle bijzonderheden van het scheepsleven aan de passagiers worden meegegeeld:

Zondagmorgen, half 11, Protestante
Godsdienstoefening in Salon 1e klasse.
Voorganger: Ds.

't Was een wondermooie dag, die eerste Zondag aan boord. Kaap Finisterre lag reeds ver achter ons, en daarmee ook de woelige golf van Biskaye en de grijze wateren van 't Noorden. Nu heeft de beruchte Golf zich op onze reis heel behoorlijk gedragen, dat moet gezegd. Iedereen was dan ook vol lof, zelfs de kwartiermeester en de linnenjuffrouw, hoewel die twee in de meeste gevallen nog wel wat af te dingen hadden, op 'tgeen wij, eerstelingen op zee, prijzen wilden. 't Valt echter toch niet te ontkennen, dat de Golf van Biskaye iets onvriendelijks over zich heeft. De deining gaat zoo zwaar op en neer; 't is alsof de golven hijgen van vermoedheid, na de geweldige reis over den Atlantischen Oceaen. En 't water heeft zoo'n dreigende grijze kleur, dat men 't slechts behoeft te zien, om te begrijpen, dat 't hier boosaardig spoken kan.

Maar — de Golf lag achter ons, en het water voor de Spaansch-

M. A. M. RENES—BOLDINGH

Portugeesche kust was vriendelijk en kalm, precies zooals men dat van de blauwe Zuiderkusten gewend is te droomen. De route ging tamelijk dicht langs de kust; de geweldig verbrokkelde rotsen kwamen op en doken weg in den lichten neveldamp, die op warme dagen altijd als een sluier boven de verre verten hangt. Soms was er een tijdlang in 't geheel geen land te zien. Dan wisten we, dat we ons voor één der uitspringende lage kustvlakten bevonden — totdat één der reizigers zijn kijker richtte, turend en zoekend, en buitengewoon animeerend om 'tzelfde te doen.

Plotseling: vingergewijs, vragen, uitroepen, nòg intenser de kijker richten. „Kijk, kijk, een kaap! Land!” „Dat moet kaap. . . . zijn.”

Dan werd 't stil onder de groepjes bij de verschansing en met iets van eerbiedige aandacht zagen we 't land weer opduiken, onwezenlijk als een droombeeld in z'n omsluisde gouden pracht. Was daar achter die lichtende rotsen werkelijk een menschenwereld met vreugde en angsten; werden daar op ditzelfde oogenblik kleine menschenkindertjes geboren in nood en smart, en sloten er stervenden de moede oogen toe? Precies, precies als in de wereld, die *wij* kennen? Ongelooflijk!

Eigenaardig was 't verschil tusschen de passagiers op dezen Zondagmorgen. Sommigen waren nonchalant, tèn nonchalant gekleed, alsof ze iedereen te verstaan wilden geven, dat ze aan Zondaghouden niet mee konden doen. „Zóó bourgeois, dat Zondaghouden, nietwaar.”

Later werd 't duidelijk, dat die zeer deftigen wel in feestdos verschenen aan 't diner, om acht uur 's avonds, voor hen ongetwijfeld 't hoogtepunt van den Zondag, uitgebreid als 't was met nog ettelijke gangen en smakelijke rariteiten.

Maar er waren toch ook des morgens al feestelijk gestemde menschen, die door iets nieuws en fleurigs de blijdschap van hun hart naar buiten wilden toonen. Men kon zien, dat ze van huis uit gewend waren den Zondag als een grooten schat te beschouwen en dat ze zich er over verheugden, ook nu hun kerkgang niet te hoeven missen.

Tegen tien werd het wat onrustig op 't ruime promenade-dek. Sommigen rezen op uit de luie ronding van hun dekstoelen, keken eens onzeker rond, waagden een vraag aan een mede-passagier, die er voor

150

REISHERINNERINGEN

in aanmerking kwam. „Hoe laat was 't eigenlijk precies?” „Hoe wist men, dat de kerk begon?” Ja, een kerkklok zou z'n gebeier hier niet laten hooren. Dus, maar eens gaan kijken bij de salon, hoe 't er mee stond.

De groote crapauds en sofa's waren zoo goed mogelijk op rijen gezet. Andere stoelen waren bijgevoegd; klaarblijkelijk rekende men op vrij veel bezoekers. In 't midden was de groote vleugel blijven staan, opengeslagen nu, en daarnaast stond een hoog tafeltje met donker kleed omhangen: de geïmproviseerde preekstoel. Aarzelend min of meer door 't ongewone van 't geval, zetten zich de kerkgangers, namen elkander onwillekeurig even op, knikten soms even in innerlijke verstandhouding. Daar kwam de kinderjuffrouw binnen, keurig in 't zwart met witten kraag en manchetten, een bijbeltje in de hand. Ze heeft veel kinderen onder haar hoede, bij de maaltijden en bij de spelen op 't kinderdek; ook onze kleintjes moeten we af en toe aan haar zorgen toevertrouwen, maar als ze een Christin is, die haar werk met God gewend is te doen, dan mag ook 't vertrouwen veilig toenemen. Bescheiden knikt ze tegen deze en gene; deed ook zij haar ontdekkingen? En de verpleegster kwam; fleurig in wit linnen en witte kap — en ook al spoedig de kerkgangers uit de lagere klassen. Een negerfamilie uit de derde klas trad binnen, vader, moeder, en drie al groote kinderen. Allen met dikke lippen en wijduitstaande kroesharen, met hun bijzonder donkere huidkleur, vreemd aandoende in de goedkoope Europeesche kleeren. Welke lotgevallen hadden ze naar Holland gevoerd en van Holland weer terug naar de warme gewesten? Ze zagen er opgewekt en tevreden uit, en — ze hadden gehoor gegeven aan de Zondagmorgenroepstem. Dat gaf een gevoel of 't oude kennissen waren, of, beter nog, familieleden: kinderen van 'tzelfde huis.

Stap, stap; een troepje jonge koloniale kwam aangemarcheerd; boven de oranjegetreste donkere uniform nog och zulke jongensgezichten. Wat hen wel tot dit „regiment aanvullingstroepen” gebracht mag hebben? Was 't de gewaagde sprong van uit de armoede van thuis uit te komen? Of 't einde van een verbroddelde jeugd? Of alleen maar de lust tot avonturen in 't vreemde land? Enkele

M. A. M. RENES—BOLDINGH

matrozen, leden der bemanning, zetten zich bij hen. Hun witte statiepakken met rooden kraag en biezen, stijf uitstaand van de stijfjel; het ronde mutsje, dat anders zoo grappig schuin op 't hoofd kan staan, nu eerbiedig in de hand.

't Laatst van allen trad de gezaghebber binnen en zette zich achter de anderen neer. Kwam hij slechts ambtshalve? Als beleefdheid tegenover den dominee? Of omdat zijn hart het hem ingaf? Of was 't misschien een mengeling van deze drie, die hem op deed gaan naar 't geïmproviseerde kerkje? 't Is een eigenaardig leven dat van gezaghebber op een groote mailboot, met al z'n verplichtingen tegenover passagiers en bemanning; er hoort veel tact toe en een ruime blik.

Maar nog altijd bleef de typische vraag: wie is nu eigenlijk de predikant, die ons voorgaan zal? Geen domineesjas of toga duidde hem aan. Ook geen min of meer bleek studeerkamergezicht, of een rijtje plechtige begeleidende ouderlingen. Wel stond een klein groepje heeren te praten bij den vleugel; luchtig in zomerkleeding en verbrand door de zee-zon. Of één van hen het was?

Daar trad de dominee al achter zijn lessenaartje en meteen verhief zich een Chineesch heer, om zich achter de piano te zetten. Een paar volle accoorden en daar verhief zich de aanvangspsalme van de zoo wonderlijk samengevoegde gemeente. Daarna het voorgebed en de preek, alles doelmatig kort gehouden, maar daarom niet minder treffend. „Ik ben de weg,” luidde de tekst, en er was zeker niemand onder de aanwezigen, die niet een goed woord mee te nemen kreeg. De toeristen aan boord, en degenen, die in Indië een nieuwen werkkring tegemoet reisden. Ook de jonge koloniale, wier wegen wellicht te midden van gevaren en verzoeking en zouden gaan, en degenen, wier dagelijksche arbeid op 't schip ligt, tot allen kwam het Christuswoord met zijn vermaningen en beloften.

Kort, maar vol ernst was de preek. Kort was ook het nagebed, en na een opgewekten slotzang ging het gezelschap uiteen, ieder naar zijn eigen plaatsje op 't groote schip, naar familie of kennissen of arbeid. Sommigen praatten nog even na in kleine groepjes, of maakten nader kennis na dezen gemeenschappelijken kerkgang. Anderen dankten den predikant voor zijn goede woorden. . . .

152

MAIL MOTORSCHIP „SIBAJAK“

1e KL. PROMENADEDEK

M. A. M. RENES—BOLDINGH

En daarna vroeg het gewone dekleven, en vooral ook hetgeen er aan natuurschoon te zien was, aller aandacht weer op. En met het gehoorde ging het als met het zaad in den akker. Het wordt uitgestrooid en de aarde overdekt het, zoodat niemand er meer iets van zien kan. Maar daarmee is het zaad niet verloren. Het ontkiemt op Gods tijd en gaat groeien en bloeien, en ieder uitgestrooid zaadje helpt mee om de velden wit te maken tot den oogst.

VOORBIJGAANDE SCHEPEN. . . . — 't Gebeurde ook in de Spaansche wateren, doch aan de andere zijde van 't groote Iberische schiereiland, in de Middellandsche Zee. In de havens van Tanger en Gibraltar hadden we een kort oponthoud gehad en vooral in de eerste plaats hadden we een indruk gekregen van het verre, vreemde Oosten, dat ons nu, door enkele dagen reizen op de snelle „Sibajak”, zoo nabij gekomen was. Reeds bij het aanbreken van den dag, toen de geelwitte huizenblokken zich nog nauwelijks hadden losgemaakt van de grauwe kuststrook, kwamen er al vreemd uitziende kooplui in hun kleine bootjes om de „Sibajak” dobberen. „Vensters en deuren der hutten dichthouden,” waren we den avond te voren gewaarschuwd, en zooals we die Noord-Afrikaansche inboorlingen daar zagen zitten met hun baardige, sluwe gezichten, kwam ons die waarschuwing niet overbodig voor.

De koopwaar lag verleidelijk ten toon gespreid in 't wankel bootje. Meest bontgestikte kleeden, kunstig lederwerk en zuidvruchten. En in het vreemdste mengelmoesje van talen werden de prijzen van alles naar boven geschreeuwd, nog verduidelijkt door drukke gebarentaal. Zelfs gingen er „zichtzendingen” naar boord, die in een grooten korf door middel van een dubbel touw werden opgeschen en teruggehaald. Wat hadden ze 't druk, die luidjes, met hun bootjes, dat die niet tegen elkaar of tegen de „Sibajak” opliepen, en met hun koopwaar, waarvan intusschen toch het grootste deel onverkocht bleef. Toch lachten ze tevreden en vroolijk hun blinkenden grijnslach en bleven, tot 't tijdstip van vertrek, al roeiende en dobberende om 't groote schip heenzwerfen.

Aardig was het bezoek dat een Moorenhoofdman met één van zijn

REISHERINNERINGEN

trawanten aan ons schip bracht. Twee groote, baardige mannen, sterke Apostelfiguren, wien de witte bournous in smettelooze ruime plooiën tot op de voeten viel. Gouden ringen tooiden hun handen, een wandelstok met gouden knop voerden ze met zich mee, en over hun heele wezen lag dat zekere iets, dat alleen een sterk gevoel van eigenwaarde geven kan, gevoegd bij innerlijke beschaving. Op hun wandeling over ons dek passeerden ze den box, waarin onze kleine Jan zich juist met inspanning had opgericht. Lief, mollig ventje, met nog een echt Hollandsche kleur en fijne blonde haartjes, die verward waren van 't spelen. Een lachje kwam op 't gezicht van den Moorenhoofdman en hij stapte op mijn kleine ventje toe, lei hem de hand op 't hoofdje en zei iets in een wonderlijke vreemde taal. Wat 't geweest mag zijn? We hebben even in 't Fransch verder gesproken. Hij hield van kinderen; had zelf ook jongens, zes, die waren veel grooter reeds. Even liet hij het ouderhart zien, dat onder alle hemelstreken toch hetzelfde is. Zes jongens! Vaders trots. Op de reede van Gibraltar hetzelfde gewoel om de „Sibajak” als in Tanger, doch hier bestond de koopwaar meer uit zuidvruchten, rookartikelen en parfums, en de beste klanten waren hier de vele Inlandsche bedienden, die in rijen over één der benedenverschansingen hingen en zich 't eene doosje na 't andere lieten ophijschen. Hoog boven 't havengewoel troonde de rotsvesting met zijn vredige villawijken en dreigend militair gedoe, en boven alles koepelde zich een blauwe zomerhemel vol stralenden zonneshijn. Maar ook die indrukken van schoonheid werden weer op den achtergrond gedrongen, waar ze bleven als een herinnering aan iets heel kleurigs en rumoerigs, een zeldzame tegenstelling met de stille vaart

Onze Jan Willem aan boord
van het schip

M. A. M. RENES—BOLDINGH

van den verderen dag over de blauwe wateren der oude Wereldzee. Vooruitspringende Spaansche kustgebergten, terugwijkende laagvlakten met steden en dorpen, eenzame kloosters en vuurtorens, alles trok in de namiddagzon ons oog voorbij als een wonderbaar meesterwerk van Gods hand. Totdat de avond land en zee, en onze „Sibajak” omhulde met duisternis.

't Diner was afgeloopen; de passagiers hadden zich verspreid over de promenadedekken, of zochten reeds een gezellig hoekje in een der salons, in afwachting dat de inlandsche bedienden de avondthee zouden serveeren. Maar de meesten bleven toch buiten van den mooien avond genieten, leunend tegen de verschansing of weggedoken in de dekstoelen. Traag klotste het water tegen de wanden van 't schip, traag vloeiden de gesprekken . . .

Was 't een der officieren die het 't eerst opmerkte? Als een wachtwoord ging het over van den een op den ander en zelfs de traagste richtte zich op om „het” te zien. Het licht, heel ver nog weliswaar, maar toch reeds zichtbaar boven 't donkere watervlak. Zou 't waar zijn? Zou dat de „Insulinde” zijn, die ons straks passeeren gaat op haar thuisreis? Plotseling hoopte iedereen dat 't waar mocht zijn; dat 't wezenlijk de „Insulinde” was, die ons daar tegemoet voer. Vragen werden gedaan, veronderstellingen weerklonken en de namen van „Insulinde”-passagiers werden opgenoemd.

Naarmate de afstand kleiner werd, schenen de schepen elkaar sneller te naderen. Grooter en grooter werd de lichtvlek, die recht op ons scheen aan te komen. Spoedig kwam er teekening in: toplichten, boeglichten, passagiersruimten. Links of rechts passeeren, wat zou ze doen? Eén groote spanning maakte zich van de „Sibajak”-reizigers meester en nader en nader kwam de „Insulinde”. Duidelijker teekenden de verlichte gangen en dekken zich af. Dáár hingen de menschen ook over de verschansing; als zwarte silhouetten staken ze af tegen den achtergrond van licht. Ze zwaaiden en riepen evenals wij.

Een oogenblik dreven de beide zeekasteelen naast elkaar. Toen weerklonk de machtige scheepsgroet: drie dreunende stooten op den grooten sloopshoorn, die wegrolde over 't water. Vlak daarop klonk 't antwoord: drie even machtige stooten van de „Insulinde” en

156

REISHERINNERINGEN

weg gleden de schepen van elkander, in tegengestelde richting, elk volgende zijn eigen weg op de nachtelijke zeeën.

Maar boven in hun stille station hadden de marconisten met elkaar geseind: „Alles wel aan boord?” „Alles wel!” „Behouden thuiskomst!” „Goede reis!”

Snel verwijderden zich de schepen van elkaar. Nog een lichtende plek, dan slechts een schemering van licht, en eindelijk niets meer. De „Insulinde” was uit ’t gezicht verdwenen, opgenomen in het duister rondom.

Maar de herinnering bleef. Aan iets zeer moois en zeer ontroerends dat zich afspeelde op de nachtelijke zee.

DONKER MARSEILLE. — ’t Is me de geheele verdere reis bijgebleven als iets jammerlijks, dat me ook nu nog niet loslaten wil. Evenals een vlek van vuil op een lichtzijden kleed iemand ook niet loslaat, maar telkens opnieuw weer de oogen tot zich dwingt.

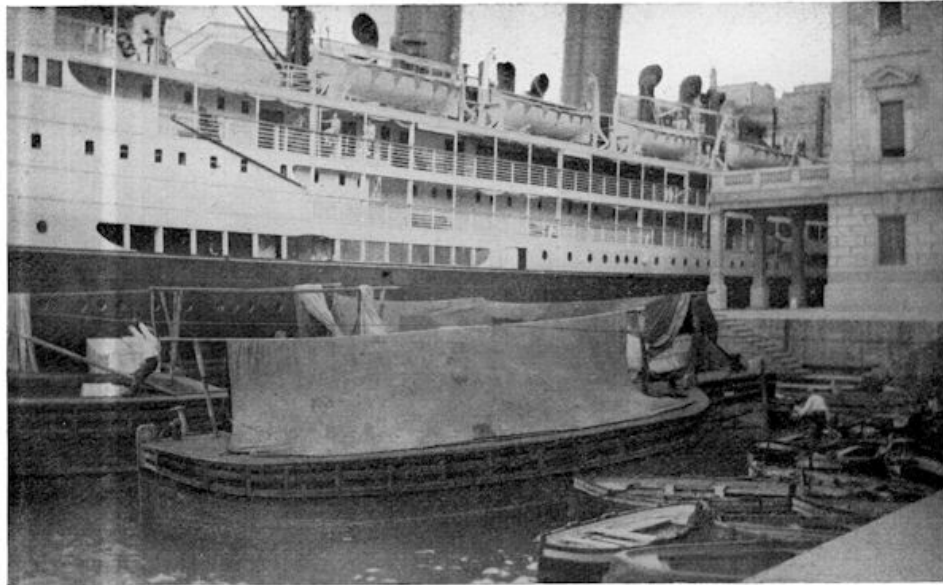
’t Lichte Marseille, zooals we ’t bij dag zagen, overgoten door stralenden zonneschijn, heeft geen bijzonderen indruk nagelaten. We zijn trouwens niet aan wal geweest, omdat ons zoo’n uitstapje in de drukke stad voor de kinderen minder gewenscht leek, en een Hollandsche moeder is nu eenmaal zóó, dat ze de kinderen niet aan vreemde handen toevertrouwt, wanneer ’t niet absoluut noodzakelijk is.

Zoo moesten we ons dus maar tevreden stellen met een blik uit de verte op Frankrijks grootste havenstad en ons verder amuseeren met het scheepsgewoel om ons heen en de drukte op ’t eigen schip. Er lagen in onze nabijheid een paar groote Sovjet-booten in somber zwart geverfd, met geen andere versiering dan een oranjebruine bies. Doelmatig misschien — maar leelijk. Dan zag ’t reusachtige Engelsche stoomschip er aantrekkelijker uit, in z’n witte pak met vroolijk vlaggengeflapper. Talrijke kleine havenbootjes, douanevaartuigen en ook gewone open roeischuitjes krioelden tusschen de andere schepen door en hooge drijvende hijschkransen bewogen zich langzaam naar de schepen, die voor laden of lossen hun hulp noodig hadden.

In Marseille zouden ook de passagiers aan boord komen, die met den „Lloyd Rapide” over land gereisd waren. In vier en twintig uur vliegt

M. A. M. RENES—BOLDINGH

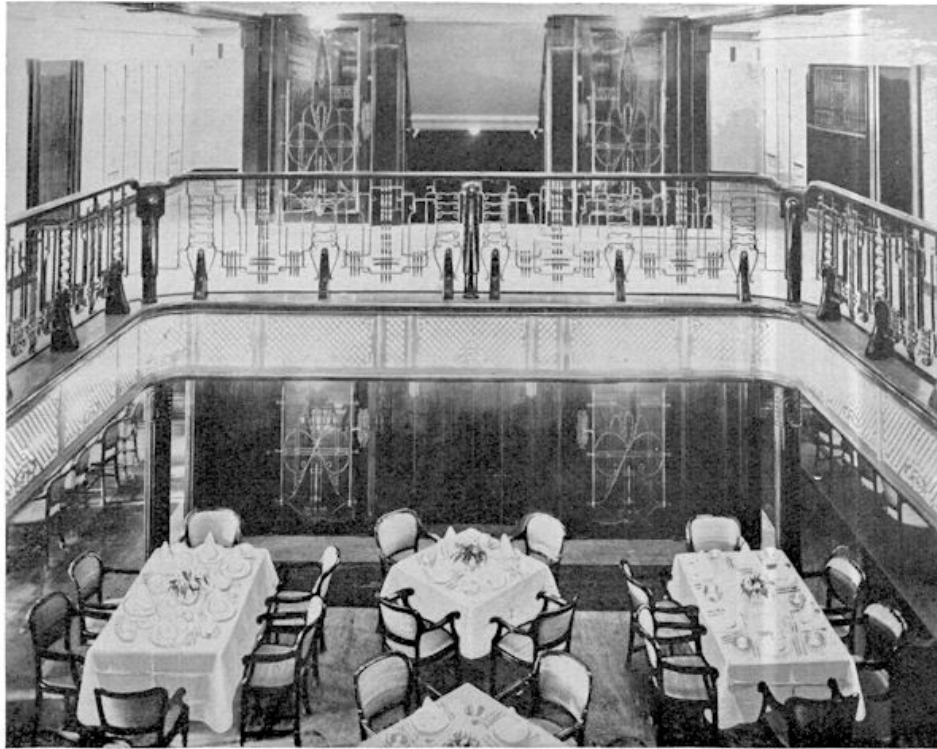
die sneltrein, zonder ergens te stoppen, van Den Haag naar Marseille, speciaal voor degenen, die hun reis op die manier voor een aanzienlijk deel bekorten willen. Verscheidene vacantiereizigers moeten in Marseille de „Sibajak” verlaten, om hun touristenocht over Zwitserland of Parijs verder voort te zetten. Zoo werd het een uitwisseling van

Langs het schip

passagiers, die een heele drukte teweegbracht van vaarwelzeggen en welkomheeten en veel geroep en gedraaf voor paspoorten en bagage. In Marseille was 't ook, dat de eerste post uit 't nu al zoo vèr lijkende vaderland aan boord kwam. „Is de post er al?” werd er al een paar uur van te voren verlangend gevraagd. En toen eindelijk de stapeltjes brieven rondgedeeld waren, werd 't een zenuwachtig openen en haastig doorlezen, om later weer van voren af aan te beginnen, nu en dan onderbroken door vragen en opmerkingen van dengene, die „den anderen” brief 't eerste las. Precies als iemand, die, hongerig, eerst gulzig groote brokken naar binnen werkt, maar 't later kalmer aan

158

MAIL MOTORSCHIP »SIBAJAK»

EETZAAL

M. A. M. RENES—BOLDINGH

gaat leggen, en ook onder 't gulzige happen nog tijd vindt om even z'n hoofd op zij te draaien en te zeggen: „lekker, hè?”

„Er komen veel kinderen aan boord in Marseille,” had de kinderjuffrouw ons verteld. „Zes en dertig” meende ze. Dat getal, gevoegd bij de elf, die reeds van Rotterdam meegevaren hadden, gaf een respectabele hoeveelheid — alleen voor de eerste klasse. In de drie overige klassen waren er zeker nog evenveel.

Als we weer in volle zee waren, zou dan ook 't kinderdek heelemaal voor 't gebruik gereed worden gemaakt, met schommels en paarden en aan de zijkanten beschermend touwwerk. Nu lag 't echter opengebroken, daar de laadruimen zich juist er onder bevonden. Enorme massa's blikgroenten en -melk, kisten met wijn en versnaperingen werden door de hijschkraan in 't binnenste van 't schip gedeponeerd, waar rappe handen 't alles snel rangschikten en opstapelden. En over de afsluithekken hingen de jongens, die nu 't kinderdek veel interessanter vonden dan in normalen toestand. Ze filosofeerden over de werking van de hijschkraan en over den inhoud der kisten en vonden 't „gemeen” dat ze niet werden uitgenoodigd om te komen helpen. Dat alles was licht Marseille. 't Marseille van drukken arbeid en touristengedoe.

In den avond echter kwam donker Marseille op ons af.

't Was na 't diner en alle passagiers hadden zich uit de warme eetzaal onder in 't schip, naar de promenadedekken begeven. Vandaar had men een sprookjesmooi gezicht op de stad, die nu bestond uit ontelbare lichtpunten, opkomend uit 't aardedonker; in lange rijen, daar, waar de villawijken en boulevards liepen, in dichte groepen aanduidend de winkelcentra der reuzenstad, die nu veel verder van de donkere haven verwijderd scheen dan des daags.

Incens, 't klaaglijk gemauw van een klein schaduwachtig poesje, dat zich al klauterend een weg zocht langs en over stapels kisten en balken en kronkels scheepstouw. Gevaarlijk dicht kwam 't bij den kaderand, waar in een diepe, donkere kloof, 't moordende water loerde. Maar 't sprong bijtijds weer terug, verdween in de schaduwen en sprong op een andere plaats weer te voorschijn, en mauwde zóó doordringend, dat 't iedereen dwong om voor een oogenblikje 't gesprek te

160

REISHERINNERINGEN

staken en een blik te werpen op 't kleine handjevol poesenellende. Was 't een list geweest, dit kleine poesje? Een lokmiddel, om de aandacht der „Sibajak“-mensen te vestigen op de donkere haven, waar ze anders bij voorkeur wel overheen gekeken zouden hebben? Dat kwam in onze gedachten op, toen spoedig na 't verschijnen van 't katje, vier personen opvallend dicht onder langs 't schip kwamen slenteren. Een man en drie vrouwen waren het, jong nog, en hun taal en manieren waren die van menschen, om wie het donkerste en zondigste leven der groote steden zich afspeelt. Ze wilden wel aan boord komen, die vrouwen, om hun zaken te doen. Er werd iets geroepen over den prijs. Een stem van de „Sibajak“ af — kwam 't uit 't matrozenlogies of van 't kolonialendek? — ging er op in. Weer werd geroepen en gelachen, door den man ruw en spottend, door de vrouwen met veel hooge gil-uithalen en kronkelende bewegingen van 't bovenlijf. . . . Of was 't geen lachen, dat die menschen deden, doch een geluid uit den afgrond, waarvoor we geen andere benaming nog hebben? In ieder geval was 't een hoon voor alles wat rein is en wèl luidt. Daarna werden de onderhandelingen verder voortgezet in bewoordingen, die aan duidelijkheid niets te wenschen overlieten. „Bestaat de mogelijkheid, dat ze aan boord komen?“ vroeg iemand aan een surveilleerenden dekbediende.

„Absoluut uitgesloten,“ was 't antwoord. „Bij elke landingstrap wordt dag en nacht door twee kwartiermeesters de wacht gehouden. Binnenkomen is onmogelijk, maar toch probeeren ze 't telkens weer.“

Een oogenblik later werden de ongewenschte gasten weggejaagd. Recalcitrant slenterend, en hoonlachend onder 't omkijken, gingen ze heen om een ander operatieterrein op te zoeken. De man en de drie jonge vrouwen. Op een paar passen afstand sprong 't kleine schaduw-donkere poesje speelsch achter hen aan. Nog even omving een hooge lantaarn 't groepje met zijn lichtbundels, toen werden ze voorgoed opgeslokt door de duisternis van de nachtelijke haven.

Gods wereld is een wonderbare wereld, maar ze bergt ook vele raadselen in zich.

M. A. M. RENES—BOLDINGH

In het middaguur waren we uit de Fransche haven vertrokken en in den loop van den nacht passeerden we Straat Bonifacio, tusschen de eilanden Sardinië en Corsica. 't Was voor velen een teleurstelling, den volgenden morgen te vernemen, dat we van die romantische eilanden met hun rotsen en klippen niets meer te zien zouden krijgen. 't Is werkelijk ongelooflijk, hoezeer iemand, die een groote zeereis maakt, er op uit is om ieder stukje of puntje land, dat te zien kàn zijn, ook werkelijk te zien.

Maar de kalme, zonnige schoonheid van de Middellandsche Zee, wier water ons nu weer zonder onderbreking van gezichtseinder tot gezichtseinder omgaf, was wel geschikt om de kleine teleurstelling te vergoeden. En bovendien — er was nog zooveel schoons in 't vooruitzicht! Hoewel onze reis in 't heetst van den zomer viel, genoten we op zee van een heerlijke temperatuur. Niet te warm, zelfs niet in de zon en de nachten nog steeds zóó, dat men echt lekker Hollandsch slapen kon. Dat laatste vooral zou in 't kanaal van Suez en de Roode Zee wel anders worden. Toch zijn 't in totaal slechts drie dagen en evenzoovele nachten geweest, die we door moesten slépen en konden we na afloop daarvan nog van harte zeggen, „dat 't meegevallen was”. Dat alles lag nu echter nog in 't onbekende vooruitzicht.

Den Stromboli, een eiland-vulcaan, die momenteel niet of weinig werkte —, en de beroemde Straat van Messina, naderden we echter snel, en vurig hoopten we, dat de gezagvoerder 't goedgunstig zóó zou schikken, dat we 't Italiaansche land bij daglicht passeerden. 't Kwam echter weer anders uit. Waarom liep de „Sibajak” toch ook zoo hard. We kwamen op deze manier overal eerder, dan de passagiers, die met kleinere en langzamer varende schepen de reis reeds hadden gemaakt, ons voorspiegelden en veel moois en merkwaardigs moesten we daardoor missen.

En toch, en toch, de straat van Messina in den zeer laten avond, toen een laag hangende onweersbui het nachtelijk donker nog intenser maakte, was met zijn vele duizenden lichten iets zóó bijzonders, dat we 't slechts noode hadden willen missen.

De Stromboli, opgenomen in volslagen duister, bleef geheel onzichtbaar, totdat plotseling een fel onweerslicht oplaaide achter den vul-

162

REISHERINNERINGEN

aan. . . . In één ondeelbaar oogenblik zagen we tegen een achtergrond van geelblauw flitsend licht, het zwarte bergsilhouet zich afteekenen, onbeweeglijk en dreigend, en — ook ontstellend dichtbij. „Varen we zóó dicht langs den Stromboli?” was de algemeene vraag. „Als nu eens. . . .” Ja, op vele manieren konden hier de gedachten zich verder uitspinnen: plotselinge explosies, zeebevingen, klippen onder water, wie zal zeggen welke mogelijkheden er schuilden in deze omgeving.

„Als, àls. . . .” Er zijn immers altijd en overal zooveel mogelijkheden van gevaar, op 't land evengoed als op 't groote water. 't Beste is in biddend vertrouwen te reizen, en elken overbodigen angst onverbiddelijk terug te wijzen wanneer hij komt kloppen aan de poort van het hart. Nog enkele malen vertoonde zich de Stromboli in blauwachtig bliksemgeflits, daarna werd alle aandacht opgeëischt door de eerste kustlichten van de Straat van Messina. In 't begin slechts twee roode, die den ingang der straat aangaven. Later, vermoedelijk nadat 't schip een wending had gemaakt, zagen we er meer, oneindig veel meer. De lichten rijden zich achter elkaar tot in de verste verten. Ze klommen op bij de berghellingen en vormden groepjes daar, waar steden en dorpen lagen tegen de Italiaansche of Siciliaansche kust. Een betooverend feest van licht was 't, nu en dan overflitst door het steeds nog hangende onweder, dat ons dan voor een enkele seconde den achtergrond toonde van scherpe bergranden en dreigende wolkenmassa's.

De „Sibajak” had zijn weg zeer dicht langs de Italiaansche kust gekozen. Een korten tijd voerde de warme landwind ons zelfs de dennengeuren der bergwouden tegemoet, als een ontroerenden laatsen groet van de geliefde Noordelijke bosschen, waaraan zooveel mooie en vriendelijke herinneringen verbonden zijn.

Niemand dacht er aan z'n hut voor den nacht op te zoeken, hoewel 't halftwaalf, twaalf uur en nog later werd, eer we het lichtwonder geheel gepasseerd waren.

Toen begon echter de slaap z'n uitgestelde rechten op te eischen en alleen, of in groepjes, daalden de passagiers af om de hutten op te zoeken. Maar nog lang bleven enkelen tergend boven onze hutten

M. A. M. RENES—BOLDINGH

heen en weer stappen, vermoedelijk zij, die ook het allerlaatst verdwijnende lichtpuntje nog niet wilden missen. Totdat ook die voetstappen eindelijk zwegen, en een blik door 't kajuitvenster vertelde, dat we den donkeren nacht weer rondom ons hadden, en snel de zwarte zeeën doorkliefdën. Europa was verlaten — Afrika wachtte ons.

Haven van Port-Saïd

PORT-SAÏD — de eerste aanraking met het wondere Oosten. Ver achter ons slaat de oude wereldzee haar golfkoppen te pletter tegen een zwaren bazaltdam, waarvan de enkele steengevaarten als nat-zwarte dieren opduiken tusschen schitterwitte schuimmassa's. 't Is het sterke afscheidslied der koele Noorderzeeën, dat ons hier gezongen wordt. Hoe ver liggen die nu reeds achter ons, met haar zware, grijze deining. Hoe ver is ook het kleine, zomergroene Holland en hoe

164

MAIL MOTORSCHIP „SIBAJAK“

VLEUGEL EETSALON 2^e KLASSE

M. A. M. RENES—BOLDINGH

onmetelijk ver zijn de lieven daarginds. Er valt niet aan te ontkomen: hier, waar de warme woestijnadem al huivert over stad en haven, moet nog eens afscheid genomen worden. Hier moeten we nog eens stamelen uit de diepte: „O God, Gij weet. . . Gij weet van hen allen; Gij weet ook van dat oude, boven alles geliefde gelaat, waar het lijden zijn stempel reeds zoozeer heeft op gedrukt. . . .”

Maar het leven vraagt zijn rechten. Het laat ons zooveel vreemds en schoons zien, en bovendien weten de kinderen, zij het dan ook nog in een gebroken taaltje, zóó goed hun eischen kenbaar te maken, dat het geheel onmogelijk is, lang te zien „naar hetgeen achter ligt”.

Ferdinand de Lesseps houdt op zijn hooge voetstuk wijsgeerig de wacht bij zijn levenswerk, en aan zijn voeten woelt en wemelt het Oostersche havenleven, nu als altijd, iederen dag.

Een groote boot is bezig kolen te laden. Niet meer menschelijke gedaanten, met zwart kolenstof geheel overdekt, grabbelen en graaien, remmen en struikelen, om uit de voorraadschuit diep langs zij, de brandstof binnen te dragen in het geopend ingewand van den mailstoomer. 't Lijken meer vreemd gebarende insecten dan menschen,

166

Ferdinand de Lesseps

REISHERINNERINGEN

zoals ze daar wroeten in 't zwarte stof, en de tegenstelling tusschen dit armzalig bestaan en den blauwen Zuiderhemel, waartegen vuur-roode bloesemkruinen hun pracht opheffen, lijkt haast te schrill.

Als onze „Sibajak” eindelijk zijn plekje gevonden heeft en stil ligt op stroom, komen ook bij ons de beroemde duikers hun spelletje spelen van leven en dood. Onnatuurlijk lang en geel lijkend, schieten de gestrekte lichamen het geldstukje achterna, dat iemand van boven af in 't water geworpen heeft, om het al duikende te achterhalen, of van den bodem op te rapen. De mond is de verzamelplaats voor den oogst, die in een ommezien wordt binnengehaald, en de oogen, tusschen de zwaaiende armen, even boven 't watervlak, vragen dadelijk om meer.

Er wordt een pontonbrug gelegd van de „Sibajak” naar den wal, waarover vroolijk de kooplustige reizigers hun weg nemen naar de stad — naar Simon Arzt, de beroemde Oostersche bazar — om terug te komen, beladen met pakjes en voorzien van een kleine bonte parasol, die de felste zonnestrallen afweren moet. Want fel wordt de zonnekraft, nu 't tegen 't middaguur gaat. Het hemelblauw schijnt laag boven de strakgelijnde gele gebouwen te hangen; de roode bloesems der boomen schieten stralen uit en het donkere cedergroen wordt bijna zwart in dit helle kleurengewemel.

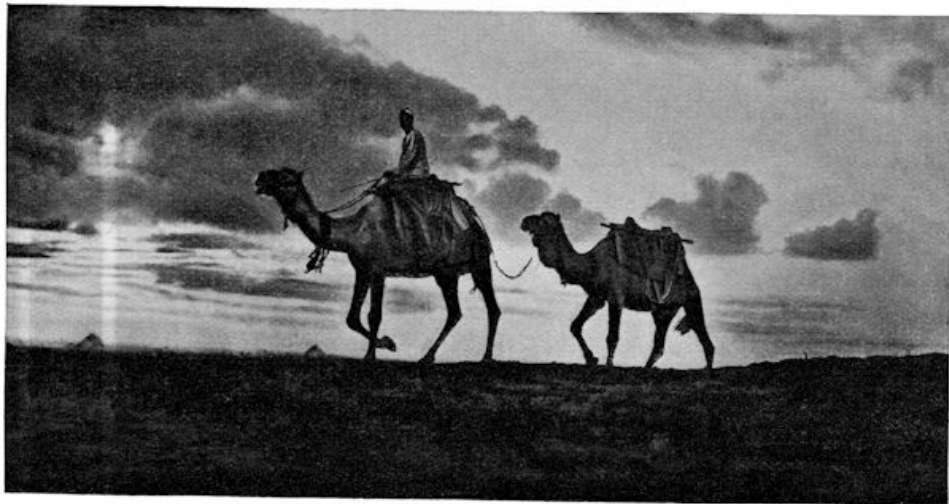
Als ook de postzakken binnen zijn, en een paar reizigers voor Caïro het schip verlaten hebben, wordt het sein tot vertrek gegeven. Nog een laatsten blik op de Middellandsche Zee, nog even het genot van een lichte koelte, die herademen doet, en dan varen we het Kanaal van Suez binnen.

Buiten Port-Saïd ligt de woestijnwarmte loerend te wachten. Enkele gebouwen, een moskee, een stationnetje onmiddellijk buiten de stad, wat groen op den oever en aan de boomen, een herinnering aan zee-koelte en vochtigheid, maar dan sluit de woestijn het smalle Suezkanaal ook ganschelijk in en legt de looden hitte zich zwaar op het langzaam-voortglijdende schip.

Links en rechts is het troostelooze geel-en-roode woestijnzand; vlak, in de onmiddellijke nabijheid, heuvelend in de trillende verten. Groote gebieden zijn geheel overdekt met glinsterende zout-

M. A. M. RENES—BOLDINGH

kristalletjes. Is 't ver weg, of dichtbij? De afstanden zijn zelfs niet te schatten. Als een stipje zoo klein ligt hier en daar een bruine woestijntent op den kanaaloever. Donkerkleurige kinderen wuiven en roepen, hondjes blaffen, en een enkele arbeider staakt even zijn grondwerk, om het hooge gevaarte na te kijken, dat zoo langzaam en zelfverzekerd aan hem voorbijglijdt — een wereld op zichzelf, doorkruisend een andere, vreemde wereld. Een enkele maal wordt de

De woestijn bij avond

eenzaamheid wat radicaler verbroken. Dan wagen de loomwarme menschen zich even uit de beschuttende schaduw der zonnezeilen, om over de brandend heete reeling geleund, van de welkome afwisseling te genieten. Den eersten keer is 't een Bedouïnenkamp, vlak naast den oever. Grauwe tenten, in zekere regelmaat gebouwd, vormen een klein dorp, waarin zonderling verholde gestalten statig bewegen, en de gekniehalsterde kameelen droomend en kauwend voor zich staren. Aan boord worden foto's genomen, en een even geïnteresseerd gepraat verdrijft de doffe verveling; maar spoedig is de film voorbijgerold, en keert de loome rust terug.

Verder op, links, ligt een stationemplacement, verloren in de

168

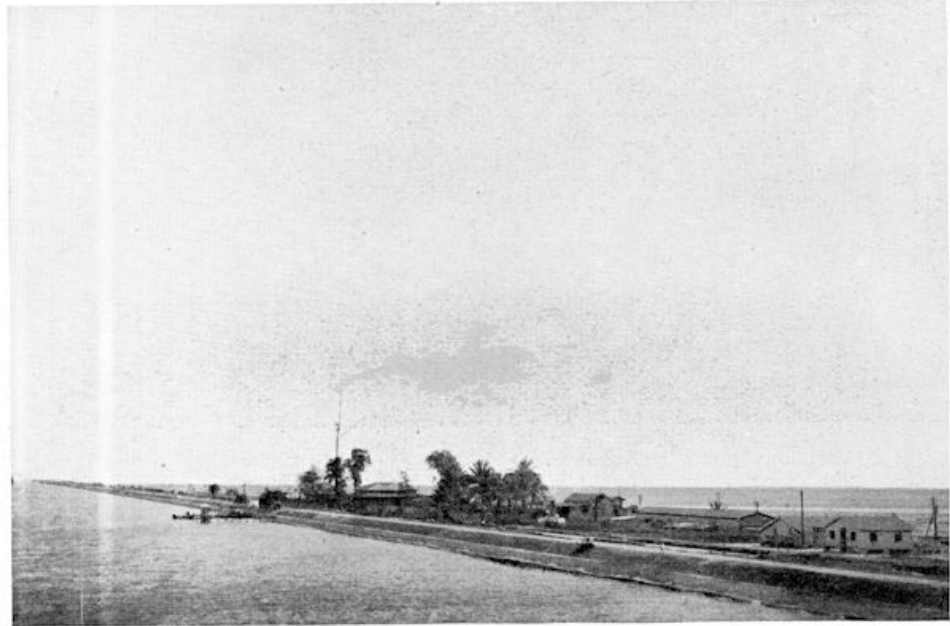
MAIL MOTORSCHIP „SIBAJAK“

LUXE HUT

M. A. M. RENES—BOLDINGH

oneindigheid van geel stuifzand. Een handwijzer op het perron draagt het opschrift: „Jeruzalem”.

„Jeruzalem!” We kijken elkaar eens aan en glimlachen begrijpend. Wonderlijk, hoe voor ons, uit het Westen, Jeruzalem toch blijft: de stad uit den Bijbel, de stad van 't geloof, zoozeer omsponnen door voorstellingen en gedachten uit een ongeziene, hoogere wereld, dat

Suez-Kanaal — Station naar Jeruzalem

't in 't eerste oogenblik bijna absurd lijkt, om een trein gereed te zien op een perron: „sneltrain Jeruzalem”.

Maar verder, verder glijden we. Tweemaal passeert ons een andere mailboot — thuisvaarders beide —, die volgens de kanaalwetten den voorrang hebben. Ze dwingen ons telkenmale tot stilliggen in een van de wijkplaatsen langs den oever, daar 't Suezkanaal te smal is, dan dat twee groote schepen elkaar zouden kunnen passeeren. Langzaam begint de avond te vallen. Helle oranje-roode kleuren leggen zich in het Westen vlammend over de wereld en uit het Oosten komt een

170

REISHERINNERINGEN

loodzware grijsheid aansluipen. In 't scheidende zonlicht zien we een nederzetting van de Roomsche Missie. Een kerkje op den hoogen oever, het kruis als een dapper getuigenis hoog opgericht — enkele huizen, een schoolgebouw en wat boomaanplant, die de vernielende woestijnmachten tracht te trotseeren. Er staan menschen op den oever — Europeanen — ze zwaaien en wuiven met doeken, zooals men vrienden en familieleden begroet. Aandoenlijk klein en moedig lijkt de kleine kolonie in de oneindigheid van den vallenden woestijnnacht, maar het Kruis spreekt van een Aanwezigheid, die alles vervullen kan, en de lichtglans, die door de herinnering aan deze nederzetting blijft spelen, is niet alleen die van 't scheidende zonlicht.

In het eerste der Bittermeren komt de loods aan boord. Met veel geraas zakt de loodstrap langsij en uit het loodsbootje, dat hevig schommelt in de zuiging van de „Sibajak”, stappen de inzittenden behendig over. Van nu aan varen we met de wijd uitgespreide zoeklichten aan den kop van 't schip. Schemerig wuiven nog rietpluimen op den wijkenden oever, er drijft

De loods komt

een moterbootje en er is een vermoeden van menschenwoningen daarginds — dan rolt de nacht stil en ondoordringbaar. Een kampvuurtje gloeit, er blaft een hond, een menschenstem roept als verloren — 't zijn niet meer dan speldeprikjes in de oneindigheid rondom.

Merkwaardig, hier den nacht in te gaan, op dit moderne mailschip, waar het oppervlakkig mondaine leven van goed dineeren, dansen

M. A. M. RENES—BOLDINGH

en bruggen, zijn gewonen gang gaat, terwijl het omringd is door de zwijgende woestijn, met haar eeuwige geheimenissen van leven en dood. De dag is warm geweest, onder open blauwen hemel, maar veel warmer wordt de nacht, nu een laaghangende bewolking de sterren verbergt en alle uitstraling tegenhoudt. En nog afmattender

De loods komt aan boord

worden de volgende dagen en nachten, wanneer de „Sibajak” het Suezkanaal verlaten heeft en ons over de historische wateren der Roode Zee voert. Rechts ligt, zwijgend in laaienden zonnebrand, de scherpgetande grijs-roode rotskust, waarlangs eens Israël Zuidwaarts moet zijn getrokken. Ergens steekt een afgesleten rots als een platform vooruit in zee. Of eens Mozes daarop gestaan heeft, om zijn volk het voortgaan te gebieden?

Maar breder wordt al spoedig de zee. De kusten wijken terug tot onwaarschijnlijke, golvende lijnen en weer zijn we omgeven door water en lucht, zooals reeds zoo vele malen op deze reis.

Zijn we wezenlijk wel eens koel en koud geweest, en hebben we vroeger wel eens gemopperd over „die

koude altijd?” Onbegrijpelijk! Iemand zegt: „Nu een flinke Noorderstorm op 't Katwijksche strand! Wat zou je er voor geven?” „Ja,” is het loome antwoord. Meer niet. Wat helpen speculaties over koelte en frischheid, wanneer iedere schroefslag van de „Sibajak” ons dieper de warmte invoert.

Eerst in de golf van Aden, die we in een na-nacht binnenvaren, komt als een blijde verrassing wat koele wind om onze hoofden

REISHERINNERINGEN

waaien. 't Is een koelte, die, volgens den vriendelijken bootsman, storm voorspelt, maar op dien Zaterdagmorgen is de zee, Indische Oceaan nu reeds, nog vrij kalm, zoodat we ongestoord genieten kunnen. In plaats van storm voert de koelte ons echter wel een zwerm sprinkhanen toe. Enorme groene en bruine dieren, 8 en 10 c.M. lange zijn er bij, die de dekken onveilig maken met hun onberekenbare sprongen en de kinderen wanhopig aan 't schreeuwen brengen, wanneer ze onverwacht tusschen het speelgoed of in de box neerplofften. Naarmate we verder van het land geraken, vermindert echter de aanval. De enkele die achterblijven, vinden een smadelijken dood aan dek of worden reddeloos opgenomen door den feller wordenden wind en verdrinken in de zee.

Dien morgen kan nog juist het traditioneele kinderfeest gevierd worden; eerst een optocht met vlaggen en muziek, papieren mutsen en trompetten. Daarna spelletjes en wedstrijden en een eenvoudige versnapering. Maar tegen den middag schommelt het schip reeds zoo hevig, dat de feestvreugde noodgedwongen een vroegtijdig einde vindt, en in den nacht worden we gewekt door een aanhoudend, naargeestig hamergeklop, nu en dan overstemd door den bevelenden toon van het bootsmansfluitje, en stemmengeriep, dat de storm aan flarden scheurt. 't Is nog geen drie uur in den morgen. De kinderen slapen rustig door, onbewust van het wankel worden van onze kleine wereld, maar wij, ouders, kunnen den slaap niet meer vatten en zijn dankbaar, wanneer het eerste morgengloren in onze hutten zijn weg vindt en de gewone geluiden van allen dag wakker worden in het schip.

Het hameren heeft opgehouden: de „Sibajak” is slagvaardig gemaakt. Alle patrijspoorten en kajuitsraampjes zijn geblindeerd; er is geen loshangend zeilpuntje meer, waarmee de storm zijn gevaarlijk spel zou kunnen spelen. De loodstrap en de piano, de stoelen en tafeltjes, alles is met touwen vastgesjord, en de tafels in eetzaal en kinderkamer zijn van stormlatten voorzien, waartusschen borden en glazen een vast plaatsje vinden.

't Is een felle passaatstorm, dien we hier te verduren hebben en het schip steigert en slingert dat 't zoo'n aard heeft. We probeeren op te

M. A. M. RENES—BOLDINGH

staan, maar slaan onverhoeds tegen den grond; de kinderen, verschrikt wakker nu, schreien, omdat ze plotseling niet meer loopen of kruipen kunnen — misschien ook wel, omdat ze hun vader en moeder zoo wonderlijk zien doen, en er is een heel heirleger van listen en evenwichtsoefeningen noodig, voordat we ons zelf en onze jongens eenigszins toonbaar hebben aangekleed.

Erger nog wordt het, om door de bewegende gangen en trappen naar boven te komen, ieder met een kind op den arm. Boven in de kinderkamer blijkt, dat geen der anderen het zoover gebracht heeft. En niemand zal het dien dag ook zoover brengen, want allen liggen zeeziek in hun hutten en dokter en verpleegster en kinderjuffrouw hebben handen vol werk, om de patiënten te verzorgen, zoo goed en zoo kwaad als dat gaat.

Wij zetten onze baby-box in de kinderkamer vast tusschen banken en tafels, en placeien den grond met zachte kussens. Dat geeft een veilig hoekje voor ons tweetal, dat instinctief de beste methode volgt en zich behaaglijk languit strekt en door de tralies van de box heen, grapjes tegen ons gaat maken. Een kopje slappe thee en wat droog brood is alles, waaraan we ons durven wagen, maar 't gaat goed, en 't blijft goed, en dat is al meer, dan de andere reizigers durven hopen. „En nu om de beurt een wandeling op het dek maken,” raadt ons de kinderjuffrouw aan. We doen het, gehoorzaam aan de meerdere ervaring, maar 't valt niet mee. Is dat hetzelfde dek, waarop geluierd en gelezen, gespeeld en gedanst wordt, en dat in kalme tijden vele meters boven den waterspiegel ligt? Nu slaan de golven niet zelden over de witte reeling heen en smijten water en schuim met geweld op het dek, en op de hoeken loeit de storm adembenemend. Iedere wandeling is een afmattende strijd om 't bestaan — maar ook een strijd tegen de gevreesde zeeziekte. Daarom houden we vol; we beginnen er zelfs een soort van sport in te zien, en in den namiddag voelen we ons zoo zeevast geworden, als hadden we nooit iets anders gedaan, dan in storm en nood de oceanen te bevaren.

En weer wordt het nacht, en de storm woedt voort. De kinderen slapen gerust in hun slingerende bedjes, vermoeid van 't vreemde gebeuren des daags. De golven slaan met donderend geraas tegen ons

174

REISHERINNERINGEN

kajuitvenster, dat sedert bijna vier en twintig uur ver onder den waterspiegel ligt. Alle binten en planken kraken en kreunen, alsof een volgende golf ze zeker uit elkaar zal rukken, de kinderen slapen er rustig doorheen, de handjes op babymanier boven het hoofd, en een glimlach op de blozende gezichtjes. We kijken lang naar ze, ontroerd en verwonderd. Zoo gerust in dezen dreunenden stormnacht. Moesten wij niet zoo zijn tegenover God — ook nu 't gevaar dreigt? „Indien gij niet wordt gelijk een kindeke. . . .” Het is beschamend te weten, hoe ver we daar nog van verwijderd zijn. We weten zooveel en we denken zooveel en we hebben zoo'n werkzame fantasie.

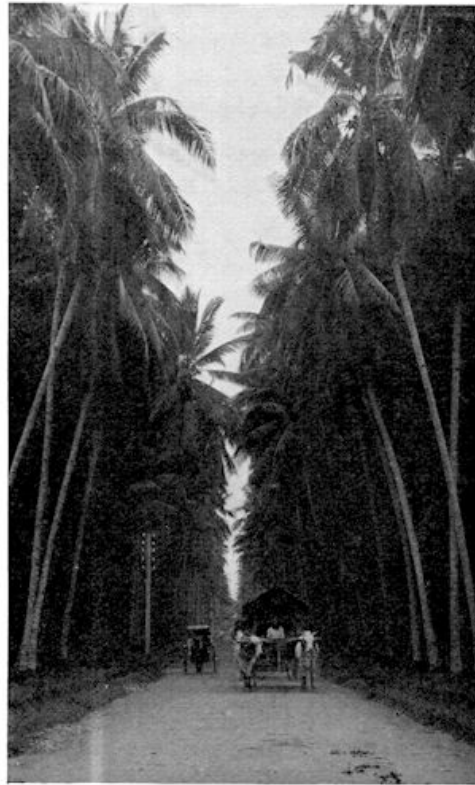
Toch is het al een groote rust, de kinderen en onszelf en allen, die mede reizen, aan God te kunnen opdragen — de kinderen vooral. Het is schrikkelijk, kinderen in gevaar te weten en zelf machteloos te zijn; het is schrikkelijk, om de gedachten daarover ook maar een oogenblik vrij spel te laten, maar het is ook groot om te bemerken, hoe de liefde zich uitbreiden kan tot een mantel, die de kinderen beveiligend omhult. En als moederliefde dat kan, hoeveel te meer Gods sterke liefdemacht.

Nog een dag en nog een nacht blijft de passaatstorm razen; dan zijn we er doorheen geworsteld en varen kalmere gebieden binnen. Het scheepsleven keert langzamerhand in zijn gewone banen terug. Voorzichtig, als aarzelend, worden de luiken van ramen en deuren weggenomen, die van de onderste verdiepingen het laatst; de dekken worden weer gezellig aangekleed met stoelen en tafeltjes, en een voor een wagen de patiënten zich uit hun hutten. Ze kijken wel met een soort van afgrijzen naar de nog steeds woelige zee, en keeren haar, zwakjes gedoken in luie stoelen, verachtelijk den rug toe. Maar ook bij de ergsten doet de frissche lucht en de herstellende maag zijn rechten gelden, en tegen den tijd, dat we Colombo naderen, bestaan storm en zeeziekte alleen nog maar in booze herinnering.

En enkele dagen na Colombo: Sabang, Sumatra, Indië, ons nieuwe vaderland. In den zeer vroegen morgen zijn we voorzichtig de beroemde Sabang-haven binnengelaveerd, en wanneer we ontwaken door het stilliggen van het schip en uitzien door ons kleine

M. A. M. RENES—BOLDINGH

venster, zijn we opeens midden in de bewoonde wereld gekomen. Daar, achter ons, lichte, bloote trippelvoetjes. Onze oudste heeft zich van zijn bedje laten glijden en staat achter ons, hunkerend om opgetild te worden en ook te zien, wat Vader en Moeder zoo bezighoudt. Daar gaat hij al omhoog en ontroerend klinkt opeens zijn stemmetje,

Weg van Belawan naar Medan

trillend van blij herkennen: „O! huizen, en bóómen! Oo! een fiets! Mamma, een fiets!!” Zoo langen tijd hebben we niets dan water en lucht gezien — en dit Sumatraansche landschap is wel heel verrassend mooi met zijn zonnige grashellingen, zijn palmboschjes en schilderachtig gedoken huizen. Er ligt ook zooveel bemoediging in dit zonnige schoon, dat de stem even breken wil in ingehouden tranen.

Het oponthoud in Sabang is niet van langen duur. Gelukkig niet, want na dezen eersten groet van Insulinde begint het verlangen ons voort te drijven naar het einde der reis. Eerst manoeuvreert het zusterschip, dat ook in de haven lag, de baai uit, om naar Holland te koers-

sen. Drie stooten op den sloopshoren roepen ons een loeiend vaarwel toe, dat door de „Sibajak” even geweldig beantwoord wordt. Spoedig daarop verlaten ook wij de Sabang-haven, maar onze vaart gaat Zuidwaarts, naar Belawan—Deli, voor ons het eindpunt der zeereis. Onbekende vrienden halen ons af van de boot, om ons, na een kort oponthoud in Medan, mede te nemen het binnenland in, waar 't nieuwe leven ons wacht.